

BRANDAFARIN JOURNAL OF MANAGEMEMNT
Volume No.: 3, Issue No.: 48, Mar 2024
P-ISSN: 2717-0683 , E-ISSN: 2783-3801

The relationship between construction, architecture and social peace

Abstract:

Building construction and society are closely related to each other, the change of man and society means the change of social values and norms, which changes the behavior and tendency of society and the city, this change causes the permanent transformation of the city. In this article, the relationship between construction, architecture and social peace was investigated, the research method was qualitative and research in articles, books and theses, and the results showed that the role of social peace in the society is very important regarding the construction of buildings. Effectively, architects, environmental designers, and urban planners design environments with the goal of providing opportunities for personal relationships. If the social and administrative systems support the use of these environments, it is more likely that the expected capabilities of the environment will be used. In the absence of such support, the possibility of using the available services is significantly reduced.

Key words: Construction, architecture, social peace

پروپوزیشن گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

رابطه ی ساخت و ساز، معماری و آرامش اجتماعی

محمد علی طباطبایی امین^۱

چکیده:

ساخت و ساز ساختمان و جامعه ارتباط بسیار نزدیکی با یکدیگر دارند، تغییر انسان و جامعه به معنای تغییر ارزش ها و هنجارهای اجتماعی است که رفتار و گرایش جامعه و شهر را تغییر می دهد این تغییر باعث تحول دائمی شهر می شود. در این مقاله به بررسی رابطه ی ساخت و ساز، معماری و آرامش اجتماعی پرداخته شد، روش پژوهش بصورت کیفی و بررسی در مقالات، کتابها و پایان نامه ها بود و نتایج نشان دادند که درخصوص ساخت و ساز ساختمان ها نقش آرامش اجتماعی در جامعه بسیار موثر است. سازندگان ساختمانها، طراحان محیط و طراحان شهری، محیط را با هدف تامین فرصت هایی برای روابط شخصی طراحی می کنند. اگر نظام های اجتماعی و اداری استفاده از این محیط ها را حمایت کنند، احتمال بیشتری وجود دارد که از قابلیت های پیش بینی شده محیط استفاده شود. در صورت نبود چنین حمایت، احتمال استفاده از خدمات موجود به میزان قابل توجهی تقلیل می یابد.

کلید واژه ها: ساخت و ساز، معماری، آرامش اجتماعی

مقدمه:

ساخت و ساز مسکن یکی از مهم ترین و اصلی ترین نیازهای انسان است. داشتن خانه ای ایمن و دائمی نقش بسیار مهمی در سلامت جسم و روان افراد ایفا می کند، امید به زندگی را در افراد بالا می برد و موجب می شود آنان بدون نگرانی درباره از دست دادن سرپناهمان توان و فرصت لازم را برای ساختن زندگی داشته باشند. از سوی دیگر چنین شرایطی موجب تحکیم بنیان خانواده نیز می شود. ساخت و ساز مسکن عنصری تعیین کننده در شکل گیری هویت فردی، محافظت، امنیت، روابط اجتماعی و... است. هویت و شخصیت هر فردی درون خانه و خانواده شکل می گیرد و اگر کسی محروم از مسکن و خانواده باشد مهم ترین چیزی که از او سلب می شود؛ آرامش فردی است. در هر جامعه ای هستند افرادی که تأمین مسکن برای آنان دشوار است به همین دلیل ساخت و ساز مسکن برای اقشار محروم و آسیب پذیر می تواند در بهبود جامعه بسیار مؤثر باشد.

ساختمان چیست؟

ساختمان، نوعی سازه است که با مصالحی خاص ساخته می شود و شامل زیر بنا، زیر ستون، دیوار، کف، سقف، دودکش، خدمات لوله کشی و ساختمانی، سکوهای ثابت، ایوان، بالکن، قرنیز یا جلوآمدگی، بخشی از یک ساختمان یا هر چیز دیگری که به آن وصل شده یا هر دیوار محصور که یک زمین یا فضا را از سازه مشابه مجرا می کند، می باشد. خانه ها، کارخانه ها، مراکز خرید، بیمارستان ها و غیره از انواع ساختمان ها هستند.

نیاز به ساخت و ساز مسکن

یکی از مهم ترین و اصلی ترین نیازهای انسان داشتن امنیت و محافظت از خود است. به همین دلیل نیاز به مسکن تاریخی به اندازه خود انسان دارد و همچون غذا و پوشاک سه نیاز اصلی بشر را تشکیل می دهد. مسکن و نقش آن در ایجاد ارتقا و پیشرفت خانواده به عنوان عاملی مهم شمرده می شود. به همین دلیل است که ساخت و ساز مسکن می تواند نقش مؤثری در ایجاد این امر داشته باشد. محققان و روانشناسان، تحقیقات بسیاری انجام داده اند که نتایج آنها نشان می دهد مسکن نامناسب باعث ایجاد افسردگی، اختلالات رفتاری، مشکلات شخصیتی، طلاق و مهاجرت می شود. این مشکل یکی از دلایل مهمی است که باعث افزایش ناهنجاری و جرم در جامعه شده. درحقیقت این محققان اثبات کرده اند بحرانی که آسیب های جدی به ساختار شخصیتی فرد وارد می کند؛ مسکن نامناسب است. به این ترتیب می توان نتیجه گرفت یکی از نیازهای اولیه و اساسی و عنصر تاثیرگذار زندگی انسان، ساخت و ساز مسکن است. با این حال در چند دهه اخیر میزان درآمد، مسائل اقتصادی و مشکلات اجتماعی مختلف، تاثیر چشمگیری در شرایط تهیه و ساخت و ساز مسکن گذاشته است. بر اساس اصل سی و یکم قانون اساسی، داشتن مسکن متناسب با نیاز، حق هر فرد و هر خانواده ایرانی است. بر اساس این اصل دولت موظف شده است، شرایطی را فراهم کند که در

¹ - دارای مدرک Mba, DbA از موسسه آموزش عالی ترجمان علوم.

آن کسانی که نیازمندترند بتوانند صاحب مسکن شوند. از سوی دیگر بر اساس دستورات دینی نخستین و مهم‌ترین سنگ بنای اجتماعی خانواده است و البته می‌دانیم که خانواده نیاز به مسکن دارد پس می‌توان به طور کلی نتیجه گرفت که نیاز به مسکن امری ضروری است.

یکی از وظایف مهم معماران در معماری ساختمان ارتقا کیفیت زندگی انسانهاست، ما معماران همواره بدنبال یافتن روشهایی هستیم که بتوانیم سطح کیفیت زندگی مردم را بالا ببریم و به موفقیت آنها در کار و زندگی کمک کنیم برای رسیدن به این هدف یک معمار باید مسایل متفاوت و متنوعی را بداند و بر اساس آنها این شرایط را فراهم کند. برای بالا بردن کیفیت زندگی باید معیارهای کیفیت را شناخت، بخشی از این معیارها در فرهنگ های مختلف متفاوت است و بخشی از آنها در بین همه انسانها یکسان است معماران تلاش می کنند در همه فضاها حداقل استاندارد زندگی را برای همه افراد جامعه فراهم نمایند اما پر واضح است که افراد ثروتمند تر فضای بیشتری را در اختیار دارند و می توانند شرایط مطلوب تری را برای خود محیا نمایند. به واقع هر ابنیه و ساختمانی بر اساس آنچه که قرار است در آن واقع شود ساخته می شود و بر اساس کاربری آن طراحی ها و احداث بنا شکل می گیرد. به عنوان نمونه شیوه و شکل ساخت محدوده ای که قرار است در آن فعالیت های ورزشی انجام شود با بنایی که مقرر است در آن استراحت توام با آرامش واقع شود تفاوت های بسیاری دارد، این تاثیرپذیری و تاثیرگذاری حکایت از تعامل دوسویه اما پنهان سبک معماری با روحيات و خلكيات انسان ها دارد.

ارتباط بین معماری ساختمان و احساس آرامش ساکنین

موفقیت در زندگی به مفهوم برخورداری از مواهب بسیاری است. رفاه در زندگی، خانه مناسب، بهره‌مند ساختن فرزندان از بیشترین امتیازها از این دسته هستند. براساس هرم سلسله مراتبی نیازهای مازلو، که توسط آبراهام مازلو نظریه پرداز کلاسیک مدیریت ارایه گردیده است، نیازهای اساسی انسان عبارتند از:

- نیازهای فیزیولوژیک: خوراک، پوشاک، مسکن و...
- نیاز به امنیت، احساس ایمنی کردن و احساس دور بودن از خطر
- نیاز به عشق، محبت، تعلق، نیازهای گروهی و اجتماعی
- نیاز به حرمت و مقام و موقعیت، احساس توفیق
- نیاز به خودیابی و کمال

همانطور که ملاحظه می فرمایید علاوه بر ردیف نخست، برای برآورده شدن سایر نیازها هم داشتن سرپناه مناسب، لازم است. داشتن سر پناه که از چادر شروع شده و به ساختمانهای با شکوه می رسد، در این مورد معماری مستقیماً باید استانداردهای لازم را تامین کند. خانه منبع اصلی عشق، دریافت توجه و امنیت است. اگر انسان سرپناه خوب و دایمی نداشته باشد، چگونه می تواند احساس امنیت کند؟ به غیر از محیط گرم خانه در کجا می توان به دنبال مهر و محبت بود؟ بدون داشتن محل کار یا مسکنی با هویت، چطور می توان جایگاه اجتماعی و موقعیت خود را بیان نمود و احساس موفقیت نیز داشت؟ در کجا می توان نیاز دور هم بودن، دیدار دوستان و داشتن یک تیم کاری را برآورده نمود؟ و با توجه به چالش های زندگی امروز، در کدامین خلوت می توان به خودشناسی پرداخت؟ تقریباً نیمی از عمر ما در محیط کار و بیش از آن در خانه به استراحت، خواب، مطالعه، تهیه غذا، انجام سایر کارهای روزمره و گذران اوقات فراغت طی می شود. محل کار نیز منبع اصلی توفیق و کامیابی ماست. اگر آن را دوست داشته باشیم نفس کار به بزرگترین تفریح و مایه لذت ما بدل خواهد شد. کسی که محلی را برای سکونت یا کار مهیا می کند می بایست آن را بر پایه تمایلات و تأمین شادابی و نشاط انسان طراحی و اجرا نماید. حال اگر در فضایی کار کنیم که به جای تقویت، موجب کاهش روحیه و پتانسیلهایمان گردد یا در خانه ای زندگی کنیم که احساسات و عواطف ما را تحریک نکند، به هیچ هیجان و شعفی دست نیابیم، آن دفترکار یا خانه تنها یک چهاردیواری است.

اهمیت معماری ساختمان در اهداف زندگی ما

اکنون که دریافته‌ایم محل کار و خانه مکان‌های مهم و مقدسی هستند و دانستیم که سرنوشت ما و خانواده مان در گرو داشتن مسکن و سرپناه مناسب است، شاید وقت آن رسیده باشد از تغییرات جزئی اتاق خواب، آشپزخانه و اتاق کارمان که بدون فکر و در نظر گرفتن حس و ترکیب کلی فضای خانه انجام می‌گیرد، دست برداشته و کمی عمیق‌تر و جدی‌تر به تغییرات این بخش مهم زندگیمان توجه کنیم. استفاده از ایده‌های دکوراسیون برای یک فضا بدون توجه به سبک معماری داخلی، فرم، نور و رنگ یکی از اشتباهات رایج است که با اجرای آنها، نه تنها فضا دلنشین‌تر نشده بلکه ناهماهنگ‌تر نیز می‌گردد. داشتن فضایی فکر شده و مستقل باعث سلامت روان تک تک اعضای خانواده و کارمندان یک مجموعه کاری می‌شود. مهم نیست تک تک اعضای خانواده در خصوص مسکن یا تمامی کارکنان یک شرکت ارزش گذاری یکسانی داشته باشند. اما این مهم است که ارزشهای همه افراد خانواده یا آنهایی که با هم زیر یک سقف زندگی یا کار می‌کنند در تغییرات آتی در نظر گرفته شود. پس از یافتن ارزشهای زندگیمان در رابطه با خانه و محل کار که در افراد درون گرا و برون گرا می‌تواند کاملاً متفاوت باشد، باید به هدف گذاری برای تغییرات بپردازیم.

تمامی اهداف زندگی ما در تقسیم بندی زیر گنجانده می‌شود:

- حرفه و آینده کاری
- پول و سرمایه گذاری
- پرورش و رشد فردی
- سلامتی و تناسب اندام - تفریح و ماجراجویی
- زندگی خانوادگی و شخصی
- فعالیتهای شخصی و گروهی
- رشد معنوی و آرامش درونی

اهداف فوق به دست آمده از هرم نیازهای مازلو تشکیل یک دایره کامل به نام دایره زندگی یا چرخ شانس را می‌دهد. در زندگی ما هریک از این اهداف و یا تلاش برای رسیدن به آن غایب باشد، دایره ما از حالت کامل خارج شده و چرخ زندگی ما لنگ می‌زند. مهم نیست ما اهداف بزرگی را از یک یا چند دسته نشانه گرفته باشیم بلکه می‌بایست برای تمام این زمینه‌ها به راه حلی اندیشیده باشیم. چرخ شانس ما اگر کوچک باشد هم می‌چرخد و ما از زندگی لذت لازم را خواهیم برد اما با یک چرخ بزرگ لنگ به هیچ کجا نخواهیم رسید.

همانطور که ملاحظه می‌فرمایید بخش اعظمی از این اهداف بطور مستقیم و غیر مستقیم به خانه و کاشانه و محل کار مربوط می‌شوند. به عنوان مثال زندگی خانوادگی و شخصی در خانه شکل می‌گیرد، هرگونه ملکی می‌تواند بزرگترین سرمایه گذاری انسان باشد، سلامتی و رشد فردی در خانه و محل کار بدست آمده و انرژی لازم برای رسیدن به اهداف حرفه ای از یک خانه مناسب آغاز و در محل کار تجلی می‌یابد. امروزه تاثیر طراحی داخلی و لحاظ استانداردهای عملکردی بر آرامش فضای خانه، بازدهی در فضاهای اداری و اثربخشی در فضاهای تجاری امری بدیهی می‌باشد. طراحی داخلی در حقیقت با عنصر فضا آغاز شده و در نهایت بایستی به ارتقای کیفیت فضا بیانجامد.

مسکن در قرآن

لغت مسکن شش بار در قرآن آمده است که از این شش بار، دو مرتبه آن (آیه 72 سوره توبه و آیه 12 سوره صف به مسکن‌های طیب و پاکیزه اشاره کرده‌اند. از مجموعه شش آیه مورد اشاره دو مورد با پسوند طیبه آمده است که هر دو تصویری از بهشت را ارائه می‌کنند. در این تصویر چند عنصر قابل بررسی است که این عناصر در خانه‌های قدیمی ایرانی موجود است و در مسکن کنونی دیده نمی‌شود این عناصر عبارتند از: جای داشتن محل سکونت در باغ، توجه به آب و عبور روان آن از پای درخت‌ها، جاودانگی رضوان خداوند و فوز. در آیه ۱۲ سوره صف نیز همین عناصر اشاره شده است.

روند ساخت مسکن در تاریخ معماری ایران

دارای دو دوره متفاوت از حیث کاربرد است:

دوره اول از دوره های آغازین شروع تا اواخر دوره قاجاریه نمونه های عالی باغ فین کاشان، باغ شازده کرمان، خانه بروجردی ها در کاشان، خانه عامری ها در کاشان، خانه سوکیاس در اصفهان، خانه داوید در اصفهان، خانه حقیقی در اصفهان، خانه کرد در سمنجان، خانه ملک در مشهد، مجموعه سعدآباد در تهران.

دوره دوم از اوایل حکومت پهلوی با گسترش افسار گریخته شهرنشینان و آمدن روستاییان به شهر آغاز شد.

اصول مهم در ساخت بنا و مسکن طیب:

نکات جالب و شنیدنی از اصول ساخت مسکن که تا کنون نشنیده اید یا دقت نکرده اید اما برای اینکه ساختمان، مسکن و محل آرامش شما باشد، ضروری هستند که با ظرافت خاصی در معماری سنتی و قدیمی ایرانی دیده می شود.

-اولین اصل در ساخت بنا، انگیزه تأسیس آن ساختمان است

بر اساس آموزه های قرآن مجید اولین اصل در تأسیس بنا، اصل بنیان نهادن بنا بر تقوا است یکی از نکات مهمی که در تأسیس یک بنا باید توجه داشت، تأسیس بر مبنای (اُسَسْ عَلَیْ تَقْوَا) است که در قرآن در آیه 108 و 109 سوره توبه به آن اشاره شده است، وقتی که دو مسجد ضرار و مسجد قبا را با یکدیگر مقایسه می فرماید که مسجد ضرار برای یک نیت تفرقه افکنانه و مسجد قبا از روز نخست برپایه تقوا بنا شده و در آن از انسان هایی یاد شده که پاکیزه هستند و پاکیزگی را دوست دارند. اشاره به انگیزه تأسیس بنا در قرآن مجید یک نکته مهم را یادآور می سازد و آن اینکه مسلمان دست به ساخت و ساز نمیزند مگر با انگیزه تقوا، سیدنا الاستاد، تقوا را اینگونه معنا می فرمودند: کاری که انجام داده می شود باید مورد رضای خداوند و مفید برای خود فرد و مفید برای جامعه باشد. در خانه سازی تقوایی که ما آن را معماری طیب می نامیم و نمود آن خانه ایرانی است کسی که بنا را میسازد، رضوان خدا را در زمین متجلی می کند، سکونتگاه آرام و مطبوعی برای خود و خانواده اش و برای عبادت بهتر خداوند می سازد و در هر گوشه این بنا مکان هایی را در برای دستگیری و کمک به خلق خداوند در نظر گرفته و ایجاد می کند و اینگونه است که تأسیس و دوام این بنا با رضای خداوند است.

-انطباق فطرت انسانی من و شما در دست معماران قدیم

برای همه ما اتفاق افتاده است که در یک ظهر گرم به باغ شازده در کرمان یا باغ فین در کاشان یا خانه عامری ها در کاشان رفتیم، ناگهان چنان دچار انبساط خاطر و آرامش شده ایم که برای ما به یک خاطره ماندگار تبدیل شده است.

چرا این احساس را یافته ایم؟ پاسخ اینجاست که معماران این بناها که دارای روان های روشن و جان های آگاه بوده اند اگرچه در سالیان قبل زیسته اند اما زوایای فطرت انسان را می شناختند و از همان زوایا با ساخت این بناها پرداختند و خاطره خوش انطباق فطرت انسانی من و شما و هر گردشگر خارجی با این سمفونی هماهنگ عناصر اربعه می باشد.

- بکارگیری ارکان اربعه در مسکن

عناصر چهارگانه (آتش، هوا، آب و خاک) آنها را ارکان اربعه نیز می گویند، در ایجاد مسکن پاک، نقش محوری و شناخته شده دارند. طبع و مزاج و اثرات محیطی که بیرون از جسم است، در طراحی مسکن کاملاً مدخلیت دارند.

- اعتدال مزاج یک نقطه طلایی در پایداری سلامت در هر مجموعه است. مثلاً حیات موجود بر روی زمین نمود همین اعتدال است، اعتدالی که در سیاره مشتری موجود نیست. وقتی مسکن طیب ساخته میشود همگونی و اعتدال بین عناصر با یکدیگر و همه آنها با نفس و فطرت انسان، یک همگونی می آفریند که در آن "سکینه" و آرامش نهفته است و حکمت اینکه این مجموعه را "مسکن" نامیده اند، اعتدال و انطباق آن با فطرت انسانی است.

- قناعت در بنا یکی از اصول مهم در ساخت مسکن طیب

که در معماری ایرانی متجلی است قناعت در بنا (صرفه جویی در انرژی و مصالح، استفاده مطلوب از طبیعت و انطباق همه اینها با طبع انسان می باشد) در بیان حضرت علی علیه السلام آمده که می فرمایند: همین بس که قناعت نوعی پادشاهی است و حسن خلق نعمتی گرامی

-ویژگی یک معمار سنتی خوب

هنرمند باشد، اقلیم شناس باشد، جامعه شناس باشد، روانشناس باشد، آگاه به مسائل مذهبی، مسائل فنی و محاسباتی بنا را به تجربه بداند.

-خانه طیب، خانه سبز است.

-یعنی دوستدار زمین و منطبق با محیط زیست است.

-به خاطر احداث آن درختی قطع نمی شود.

-زیستگاه موجودی تخریب نمی گردد.

رسول گرامی (ص) فرمودند: از زمین مراقبت کنید، زیرا مادر شماست. هر که روی زمین خوبی یا بدی کند زمین از آن خبر می دهد.

-جهت ساختن خانه های قدیمی تابع نور خورشید و جهت قبله بود.

هر وجهی از خانه برای فصلی از سال مناسب بود و عناصری مانند: تالار، بارگیر، پنج دری، سه دری و اروسی در شمار راه حل ها بودند. در اکثر قریب به اتفاق خانه های سنتی محور اصلی بنا شمالی - جنوبی بود و بهترین موقعیت و برای گرفتن نور خورشید داشتند تا در روزهای گرم تابستان از سایه و در زمستان از گرمای خورشید برخوردار باشند.

-بهترین داروی خواب آور

اگر اختلال خواب دارید، مسکن و اتاق خواب خود را مناسب سازی کنید نه اینکه بجای این اقدام به قرص های مسکن و خواب آور پناه ببرید.

معماری های تحقیر آمیز

امروزه توسعه پایدار در شهرها بر این اصل اساسی بنا می شود که شهروند چقدر به شهرش علاقه مند است، چقدر به آن تعلق خاطر دارد، چقدر به شهرش، محله اش و زادگاهش دلبسته است. به دلیل همین مسائل است که کشورهای اسکاندیناوی از نظر رضایت مندی و شادابی با ۹۷ درصد، در صدر کشورهای جهان قرار دارند. نیاز نیست تعریف رضایت مندی از محل سکونت را کنکاش کنیم کافی است به این سوال پاسخ دهیم که اگر بپرسند از کدام ساختمان یا میدان یا فضای شهری محله مان خاطره ای یا دلبستگی داریم، اگر براضی به این سوال پاسخ دادیم، آن وقت محله ما روی ما تاثیر گذاشته است، اما حقیقت آن است که تعداد کمی از ما پاسخی برای این سوال داریم اگر هم هست در کل شهر یکی دو فضا بیشتر پیدا نمی شود. این مساله نشان می دهد معماری ما نتوانسته است همچون گذشته نقشی از بهشت را برای ما به ارمغان بیاورد تا هم به آرامش برسیم و هم به تکامل.

کارکرد امروزی بسیاری از بناها و فضاهای شهری به اندازه ای تنزل پیدا کرده که شهروند را تحقیر می کند؛ شهروند از آنجا که هیچ گونه هارمونی بین خود و بنا نمی بیند، نمی تواند با آن ارتباط برقرار کند، در نتیجه تعلق خاطری نیز میان او و فضای شهر ایجاد نمی شود. نمونه هایی از این دست در بسیاری از کلانشهر های ما وجود دارد. طبق آمارهای موجود بیشترین خودکشی ها و نقاط بزه در پایتخت مربوط به مکان هایی با معماری غیر کاربردی و غیر ملموس است. کاربرد هنر در معماری به تلیف آن می انجامد یعنی آن حجم را قابل فهم می کند؛ موجب برقراری ارتباط فرد با یک حجم بزرگ در فضای شهری می شود و چون یک ارتباط فطری بین فرد و فضا وجود دارد پس قابل تحمل می شود. حال اگر این ارتباط برقرار نشود، اضطراب زا شده و تاثیر

روانی بدی روی مخاطب یا بیننده می گذارد. کمترین برخورد فرد را خشمگین می کند استرس روانی زیادی بر او تحمیل می کند و شهروند نیز چاره ای ندارد جز تخلیه این اضطراب ها در اندک تعامل اجتماعی که دارد. در این شهرها آدم ها همیشه از هم عبور می کنند چون معماری شهرشان چنین طراحی شده، همدیگر را نمی بینند چون فضایی برای دیدن و تعامل رودرو در شهر طراحی نشده است. افراد از هم پنهان می شوند چون یاد نمی گیرند پیوندی برقرار کنند اگرهم اندک ارتباطی هست با گمان و سوءظن است. اگر شهر، گذشته از محل سکونت بودن، کارکردهای فرهنگی اجتماعی نیز داشته باشد؛ برای شهروند دلیلی تر است، تعلق خاطر در او ایجاد می کند، محل مکث می شود، موجب برقراری تعامل بین شهروندان می شود و از آنجا که انسان نیاز به برقراری تعامل در اجتماع را دارد در نتیجه رضایت مندی در او ایجاد می کند همه این امکان از طریق معماری میسر می شود اگر فضاهای شهری فاقد این نوع کارکردها باشند، فقط محل گذرند در چنین شهری افراد تنها شهروندانی بیگانه اند؛ بیگانه هایی که در لایه هایی از سنگ و بتن گیر کرده اند.

ساختمان های نازیبا، شهروندان عصبی

خیلی وقت ها پیش آمده که با دیدن نمای یک ساختمان شخصی یا یک بنای عمومی شهری، احساس خاصی به ما دست بدهد؛ احساس تحسین، آرامش و اطمینان یا حتی نوعی آشفتگی و عصبی شدن. این احساس چندان هم بیراه نیست، کارشناسان معماری شهری معتقدند زیبا کردن چهره شهر می تواند میزان بروز خشونت ها، اعتیاد، تنش ها، پرخاشگری ها و بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی را کاهش دهد. البته برعکس آن هم مصداق دارد، معماری شهری به هم ریخته و آشفته تاثیر مستقیمی بر روحیه شهروندان به جا می گذارد چراکه بیشتر فعالیت های روزمره در زندگی شهروندان در محیط های شهری سپری می شود.

بی نظمی و غیرقابل پیش بینی بودن معماری کلانشهرها و بخصوص تهران بر روح شهروندان اثر گذاشته و آنها را مردمی پرخاشگر، زودرنج و عصبی کرده است. گستردگی بی رویه، بی نظمی و نبود هارمونی در معماری پایتخت که از پس از جنگ تحمیلی ایران و عراق شدت یافته، تنیدگی و ناهمگنی را منجر شده است که بر روح شهروندان اثر گذاشته و آنها را مردمی پرخاشگر، زودرنج و عصبی کرده است، این در حالی است که هر چیزی که ما می بینیم در ذهن ما اثر می گذارد و قطعاً پاک نشدنی است. سبک تاریخی بسیاری از کلانشهرها مانند تهران بسیار آشفته، ناهمگون و بی تناسب با فرهنگ زیستی ماست، چشم انسان معماری ناسازگار را نمی پسندد، جاذبه هر شهری به هماهنگی در نمای کلی آن بستگی دارد و هر بی نظمی نگاه ها را خسته و ذهن ها را آشفته خواهد کرد. همان طور که ناسازگاری در خانواده ایجاد بحران می کند، زمانی که در محیط پیرامون مان آشفتگی وجود داشته باشد در ذهن ما اثر می گذارد و این اثر منفی را مجدد به خانه منتقل می کنیم. تقلید کورکورانه از معماری غربی قابل پیش بینی نبودن، یکی از ویژگی هایی است که در چیدمان معماری برخی شهرها به وضوح دیده می شود. به این معنا که شما از خیابان عبور می کنید نمی توانید پیش بینی کنید، زمانی که یک ساختمان بلند یا بتنی را می بینید ساختمان بعدی تا چه حد دارای همین چینش است و تا چه اندازه می توان انتظار داشت که در یک خیابان با یک سبک یکسان معماری روبه رو می شویم؟ این بی نظمی و غیرقابل پیش بینی بودن به مرور تبعات ناخوشایندی در روحیات افراد جامعه به جا می گذارد. اکنون در برخی مناطق شهری و در خیابان ها و فضای کوچه ها ساختمان هایی را می بینیم با نرده های فرفورژه که تا نیمه پنجره ها کشیده شده و دقیقاً به شیشه پنجره چسبیده است، این سبک معماری را در پاریس هم می توان دید، اما با این تفاوت که نرده ها به اندازه گذاشتن یک گلدان در پشت پنجره از شیشه فاصله دارد. این سبک معماری بدون توجه به کاربرد آن در شهر ما اجرا شده و این یک تقلید کورکورانه است. زمانی که افراد با زیبایی ها مواجه می شوند احساس بهتری دارند، نظم بیرون به درون افراد نفوذ کرده و زندگی نظم پیدا می کند و قابل پیش بینی می شود. در دنیای نامنظم نمی شود افکار منظم داشت، تصاویری که فرد از پیرامون دریافت می کند به مرور زمان بر ذهنش تاثیر خواهد گذاشت.

حل این مشکل نیاز به همکاری همه جانبه مسئولان شهری و شهروندان از یک سو و بهره گیری از نظرات کارشناسان خبره در این زمینه دارد.

نتیجه‌گیری

بخشی از عوامل تاثیر گزار بر کیفیت زندگی انسانها از طریق طراحی درست معماری ساختمان و چیدمان تجهیزات داخلی و تاسیسات قابل حصول هستند و با رعایت استانداردها و بهره گیری از مصالح مناسب می توان بدان دست یافت. بخش دیگری از این کیفیت به شرایط جامعه بستگی دارد که باید از طرق دیگری بدان ها دست یافت و بخشی دیگر نیز باید با خواست خود مردم و فرهنگ سازی زمینه را برای بروز آنها ایجاد نمود، در خاتمه امید داریم که بتوانیم با آگاه سازی مردم و از طریق معماری بتوانیم کیفیت زندگی مردم را بیش از پیش بالا ببریم.

منابع و مآخذ:

- ✓ پروچاسکا، ج؛ نورکراس، ج (1385). نظریه‌های روان‌درمانی. ترجمه ی سیدمحمدی. تهران: انتشارات رشد. انتشار به زبان اصلی، 1999.
- ✓ ثنایی، باقر (1379). مقایسه های سنجش خانواده و ازدواج. مؤسسه انتشارات بعثت، تهران: صص 41-42.
- ✓ جوادی، بهناز؛ حسینیان، سیمین؛ شفیق‌آبادی، عبدالله (1388). اثربخشی آموزش تحلیل ارتباط محاوره ای به مادران بر بهبود عملکرد خانواده آنان. فصلنامه خانواده پژوهی، سال پنجم، شماره 20، زمستان، صص 503 تا 517.
- ✓ حدیدی و همکاران؛ (1399)؛ تحلیلی بر ساخت و سازهای غیراصولی در شهرها و راه حل های مقابله با آن، ششمین کنفرانس ملی بهینه سازی در علوم و مهندسی.
- ✓ حسین مردی، (1401)، برداشتی آزاد از مقالات و تجربه‌های کاری گروه توسعه مهندسی نیکان .
- ✓ حسین‌آبادی، هادی. (1380). مقایسه پیشرفت تحصیلی، سازگاری اجتماعی و افسردگی دانش‌آموزان مدارس شبانه روزی با دانش‌آموزان روزانه دوره دبیرستان اسفراین. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد رودهن.
- ✓ حسینیان، سیمین؛ زهرایی، شقایق؛ خدابخشی کولائی، آناهیتا (1384). مقایسه و ارتباط عملکرد خانواده و سلامت روانی نوجوانان فراری از خانه با نوجوانان عادی. مجله تازه ها و پژوهش های مشاوره، جلد 4، شماره 16.
- ✓ دلاور، علی (1379). ساخت و هنجاریابی مقیاس سازگاری بل. دانشگاه علامه طباطبایی تهران، صص 12-32.
- ✓ دیلمی، عزیز. (1380). بررسی اثر بخشی مشاوره همسالان بر سازگاری اجتماعی و خودپنداره دانش‌آموزان پسر سال اول دبیرستان شهرستان دزفول. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ✓ رحمت‌اللهی. فرحناز؛ فاتحی زاده، مریم؛ احمدی، سیداحمد (1384). آسیب شناسی زندگی زناشویی. فصل نامه تازه های روان‌درمانی، سال یازدهم، شماره 41 و 42.
- ✓ سعیدی و همکاران (1398)؛ ساختمان چیست و هر آنچه درباره انواع ساختمان و مراحل ساخت آن باید بدانید.
- ✓ مهدی دانش؛ (1401)، واحد فرهنگی خانه احسان؛ رسائل الطیب کتاب مسکن و بنا.
- ✓ وحیدی و نظری، (1397)؛ ساختمان های نیمه کاره و مشکلات اجتماعی آن، بوشهر.

✓ www.event.samair.ir/nama99

✓ Bello, R. S. , Brandau-Brown, F. E. & Ragsdale, J. (2006). " Attachment style, marital satisfaction, commitment, and communal strength effects on relational repair message interpretation" Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, Dresden International Congress Centre, Dresden, Germany Online. Sam Houston State University, 1-28. Bowlby J. Attachment and Loves. 2nd ed. New York: Basic Books; 1969: 40-3.

- ✓ Brownfield, D. & Thompson, K. (2003). Attachment to peers and Delinquent behavior. Early indicator of future delinquency, 3(3), 203-218.
- ✓ Cassidy, J., Shaver, P. (2008). Handbook of attachment: theory, research and clinical applications. New York: Guilford Press, p12-21.
- ✓ Cassidy, J., & Berlin, L.J. (1994). The insecure ambivalent pattern of attachment: theory and research. Child development, 65, 971-991.
- ✓ Chapman, A. (2007). Eric Berne's transactional analysis parent adult child model theory and history article [On-line]. Available: <http://www.businessballs.com/transaction.html>.
- ✓ Crayton, W. L. (2010). Attachment Style in College Students. Family Origins and Mental Health Correlates Annual Review of Undergraduate Research, School of Humanities and Social Sciences, School of Languages, Cultures, and World Affairs, College of Charleston, 9, 204-26.
- ✓ Cutler, I. India, SHEN JEFF, SCHNEIDER STEVEN, HARRIS SANDRA (2009). "THE STUDY OF ADULT ATTACHMENT STYLES, COMMUNICATION PATTERNS, AND RELATIONSHIP SATISFACTION IN HETEROSEXUAL INDIVIDUALS", Capella University, January.
- ✓ Dakof, G. A.; Tejada, M.; Liddle, H. A. (2001). "Predictors of Engagement in Adolescent Drug Abuse Treatment". Am Acad Child Adolescent Psychiatry. 40 (3):81-274.
- ✓ DePaul, N. (2006). Healthy family functioning relationship advice & relationship tips. Council for Relationships, (215), 382-680.

